

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum V. Decretalium, Per Quadraginta, Et Unum Titulos Distributum,
In quo agitur De Judicio criminali, exponendo primùm actiones in eo
judicio instituendas, & suscipiendas, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1709

Articulus X. De servandis post latam censuram.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73064](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73064)

ARTICULUS X.

De servandis post latam censuram.

1764 **E**xpeditis illis, quæ pertinent ad observationem tum eorum, quæ antequam censura feratur; tum in ea ferenda servari debent; agendum etiam de iis, quæ attendi debent post censuram latam, ut sunt denuntiatio, & appellatio; de his igitur in præsens.

§. 1.

De Denuntiatione.

1765 **D**enuntiatio est ipsius poenæ, seu censure executio, seu publicatio; hac enim posita nanciscitur censura suum ultimum finem; non sumitur proinde hic pro accusatione, vel delatione subditi apud Superiorem, de qua latè alibi agitur, quo posito: Quæres 1. an post latam sententiam, debeat necessarîo sequi denuntiatio? affirmat Leander tr. 1. de cens. in communi, D. 7. q. 1. & de excommunicatione probat ex decreto Honorii Papæ, in c. *Cura*, II. q. 3. c. *pervenit* I. c. *Pastoralis*, §. *Verum*, de appellationibus, c. *Parochianos* & c. *conquesti*, de sent. excom. De interdicto habetur in Clement. ult. de censibus. De suspensione in Clement. 2. de poenis: sed hoc limitari debet, ut non intelligatur de omni censura, sed solum de censura lata contra particularem, & determinatam personam à iudice, post trinam vel formaliter, vel virtualiter talem, canonicam monitionem; & de huius executione loquitur c. *Cura*, ibi: *Cura sit omnibus Episcopis, excommunicatorum omnino nomina tam Episcopis vicinis, quam suis parochianis pariter indicare, eaque in celebri loco posita præ foribus Ecclesie cunctis convenientibus inculcare, quatenus in utraque diligentia, & excommunicatis, ubique Ecclesiasticus aditus excludatur, & excusationis causa omnibus auferatur.*

1766 Sed nota ly *cura sit*. Nam hæc verba præcisè non important necessitatem præcepti. Deinde in c. *Pastoralis* cit. solum dicitur, denuntiare *potes*, licet excommunicatus appellet ab excommunicatione, quæ jam prius sumpsit vires. Unde ex his duobus textibus non rectè assertum suum probat Leander; secus tamen ex c. *Parochianos*, 9. de sent. excom. ibi: *Parochianos vestros, si qui in Monachos, vel Conver-*

*fos præfati ordinis violentas manus iniecerint: sublato appellationis remedio, secundum tenorem generalis decreti excommunicatos publicè nuntietis, ipsosque faciatis sicut excommunicatos arctius evitari, donec clæsis congruè satisfaciant, & cum literis vestris Apostolico se conspectui repræsentent. Ubi sermo est de percussoribus Monachorum, & Converterum ejusdem ordinis. Idem habetur c. *Conquesti*, 22. eod. ibi: quoniam igitur hæc gravia sunt, nec clausis debent oculis pertransiri, mandamus, quatenus si ita est, memoratos sacrilegos publicè accensis candelis, app. cess. excommunicatos denuntietis, & faciatis sicut excommunicatos arctius evitari, donec passis injuriam congruè satisfaciant, & illata damna data refarciant, & cum literis vestris rei veritatem continentibus se Sedis Apostolicæ conspectui repræsentent. Loquitur ibi de his, qui Ecclesias violenter fregerunt, easque spoliarunt, & homines earum deprædari nullatenus dubitarunt.*

Quando verò censura incurritur ipso 1767 facto, non tenetur Episcopus Reum denuntiare; quia censura tunc non lata iudicè; excipe nisi pars instaret pro plena executione talis poenæ; tunc enim Iudex non posset denuntiationem recusare. Ad idem tenetur in certis aliis casibus à jure præscriptis. 1. in Clement. 1. de poenis, de eo, qui capit Episcopum 2. in Clem. 2. de iis, qui capiunt viros Ecclesiasticos, ut renuntient suis beneficiis. 3. in Extravag. unica de furtis, de iis, qui furripiunt bona Ecclesiæ. 4. c. *Parochianos* de sent. excom. de iis, qui manus violentas iniecerunt in Monachos. Ex hoc autem patet, sententiam Leandri, de qua n. 1765, nimis universalem esse.

Denuntiationem semper esse faciendam à legitimo Superiore, seu de ejus auctoritate, negat Geminianus, & Ugolinus apud Leandrum q. 4. saltem tunc, cum delictum est adeo clarum, & publicum, ut nullâ tergiversatione celari possit; sed rectius affirmat Leander q. 4. & apud eum Suarez D. 3. S. 13. n. 7. & 8. Filliucius, Bonacina, & alii; quia denuntiatio est executio censure, & consequenter actus potestatis coercitivæ, qui pertinet ad legitimum Superiorem, vel ejus delegatum. Quando censura incurta, fuit lata ab homine, denuntiatio primò & per se fieri debet ab eo, qui censuram tulit. Nam ad ipsum per-

tinet exequi suam sententiam, ex c. *Pastoralis* §. *Verum*, de appell. quamvis etiam fieri possit à delegato juxta Gloss. in c. *Super*, de offic. deleg. V. *Executorem*; si verò lata sit à jure, denuntiatio fieri potest ab Ordinario delinquentis, vel loci, in quo commissum est delictum.

1769 Quæres 2. an denuntiationem præcedere debeat sententia declaratoria criminis commissi? Negant aliqui saltem tunc, cum adeo notorium est, ut nullâ possit tergiversatione celari; sed universaliter affirmat Suarez, Filliucius, Bonacina; quia vix moraliter est possibile, quòd crimen sit omnino inexcusabile; ergo, quòd crimen sit notorium, non impedit, quo minus debitus Ordo justitiæ servetur, ut sic nemo non auditus damnetur. Et videtur deduci ex c. *Pervenit*, 13. de appellationibus, juncto eo, quod diximus supr.

1770 Quæres 3. An denuntiationem & declarationem criminis præcedere debeat citatio Rei? R. quòd sic, cum sit actus judicialis, atque adeo fieri debeat cum cognitione causæ; secus invalida est sententia; ita Leander q. 9. cum pluribus. Nam contra inauditam partem nihil potest in judicio definiri, etiam à Papa, ut habetur c. 1. de causa possess. & propriet. ubi Gregorius Pontifex sic loquitur: *legali provisione decretum est tam momenti, quam proprietatis causam, sub uno eodemque iudice debere cognosci. Nec nos contra inauditam partem aliquid possumus definire.* Si verò Reus citatus compareat, seque paratum ad emendationem ostendat, non potest Judex justè procedere ad denuntiationem; ita Suarez D. 3. S. 10. n. 17. quem citat & sequitur Gibalin. disq. 6. q. 3. n. 2. Quia cum primum Reus ostendit se correctum, à censura absolvendus est, ex c. *quâ fronte*, de appell. præfertim si parti satisfacere velit. Licet enim denuntiatio non sit nova censura; affert tamen novam infamiam Reo, & aliis obligationem vitandi, ad quam, si procedat Reo jam correcto, non videtur agere ex mente Ecclesiæ, solum punientis taliter contumacem.

1771 Not. autem, quòd Judex, sciens, sententiam censuram latam esse injustam, teneatur saltem regulariter sub mortali, non denuntiare, hoc enim aliud non esset, quam inchoatam injustitiam profèqui; ita Leander q. 16. ex Suarez. Idem est, si sciat esse nullam, c. *Super eo*, de crimine falsi, si

verò sententia secundum allegatâ & probatâ, sit justa, quamvis executori privata notitiâ constet, in re esse injustam, existimat Leander q. 18. quòd, si Superior præcipiat, executor debeat denuntiare; probat ex c. *Pastoralis*, §. *quia verò*, de offic. & potest. judic. deleg. ubi asserit, hoc expressè definiri ab Innocent. III. Extenditur etiam ad eum casum, quo executor dubitat, num censura justa sit? ex eadem ratione, modò executor non possit commòdè se excusare, vel Superiorem à priori sententia dimovere.

Si autem executori *constet*, sententiam esse injustam secundum allegatâ & probatâ: R. tunc non posse sententiam exequi, quia, ut habet Gloss. in cit. c. *Pastoralis*, V. *etsi sciat*, non semper obediendum est Judici, si evidenter iniquum est id mandatum ipsius, sive contra jus, c. *quid culpatur*, 23. q. 1. & c. *non semper*, & duobus sequentibus, 11. q. 3. ita Suarez, & alii: secus si sententia solum esset injusta quoad modum accidentalem, talis enim executor aliquid non facit, quàm quòd sententiam validam & justam substantialitèr declaret, in quo nullum est peccatum.

Quæres 4. quo loco facienda sit denuntiatio? R. quòd publicè in Ecclesiis, & postea in scriptis affigi ad portas earum cum expressione causæ, vel juxta receptum modum, c. *Cum medicinalis*, de sent. excom. & c. *cura sit*, 11. q. 3. in solemnitate anathemate plures adhibentur ceremoniæ, de quibus vide c. *debetur*, 11. q. 3. Suarez D. 3. S. 14. n. 4. & alios: fieri autem debet denuntiatio die non festo, seu non festo, si præcedere debet citatio & cognitio causæ, hæc enim die festo fieri prohibentur: secus si aliàs facta sint, imò sic expedit, ut sententiæ notitiâ ad plures perveniat.

§. 2.

De Appellatione à sententia censura.

Appellatio est à minore iudice ad majorem ratione gravaminis provocatio; cujus, si legitima sit, jus duplex est; 1. devolutivum causæ ad Superiorem, existimando illum à Judice, à quo appellat, & devolvendo causam ad Superiorem, ad quem appellat. 2. suspensivum sententiæ. Ex quo infert Castropal. D. 1. hic, p. 8. n. 1. quando appellatio utrumque effectum habet, per illam omnino impediri censuram, quia

quia tunc in ferente deficit potestas ex c. Si à iudice, de appell. in 6. c. Praterea, de appell.

1775 Norandum autem 1. quòd sola appellatio legitima habeat effectum suspensivum censuræ; nisi fortè, si talis non esset, nihilominus illam Judex, ut talem admitteret; Suarez D. 3. de cens. S. 3. n. 6. Avila, & Hurtad, quos citat, & sequitur Castropal. cit. n. 3. Si verò Judex, à quo appellas, tuam appellationem, ut frivolum, rejiciat, & ad censuram procedat; in foro quidem conscientiæ à censura excusatus eris; nec licet illo tempore celebres, irregularitatem incurris: externè tamen censurà ligatus judicaberis, quousque Judex, ad quem appellas, appellationem tuam legitimam declarat, ex c. ad presentiam nostram, de appell. & c. solet, de sent. excom. in 6.

1776 Not. 2. quòd nulla appellatio suspendat censuram jam incursum c. Per tuas, 40. de sent. excom. c. Pastoralis, de appellat. Hoc Castropalaus extendit etiam ad declarationem censuræ jam incursum, ex eod. capite; sed limitat, si, nullà ratione celari possit, censuram incursum esse; secus, si dubium sit, & appellans non obstante sententià declaratorià Judicis alleget, se vel non commississe delictum; vel non eà ratione, ut sit materia censuræ; ita etiam apud illum Navarrus, & Hurtado; quibus præmissis:

1777 Quæres 1. an appellatio contra denuntiationem censuræ jam incursum, ab homine lata, faciat, ut Judex Reum ad hoc citatum, non possit denunciare? Negat Leander tr. 1. de cens. D. 7. q. 12. quia appellatio à censura, ab homine lata, non impedit denuntiatum, c. Pastoralis, §. Verum, de appell. c. Cum contingat, de offic. delegati c. Is, qui, de sent. excom. in 5. Est autem sermo, inquit Leander, de Judice ordinario; non delegato, quem, ait, cessare pro illo casu esse Judicem, interposità appellatione inter censuram incursum, & denuntiationem, ex c. Pastoralis, §. Praterea, & c. Cum autem, de offic. deleg.

1778 Sanchez verò tom. 1. consil. 1. 3. c. Unic. d. 32. n. 242. & alii affirmant, Nam c. Pastoralis citatum à Leandro non loquitur de censura, lata ab homine; sed illa, quæ executionem secum trahit. Neque c. Cum contingat illi quidquam favet. Sed revera nec c. Is qui verbum habet; ideo

adhæreo sententiæ P. Sanchez, quia appellatio legitima in tempore facta habet universaliter vim suspensivam sententiæ, ut cum communi tenet Diana tr. 1. de excommunicat. resol. 141. excipe, nisi Judex procedat cum potestate: non obstante appellatione.

Quæres 2. An saltem appellatio à censura, contra ignorantem lata, impediatur Judicem, ne Reum denuntiet? R. si sit ignorantia, quæ excuset à censura, impedire. Tunc enim censura non esset incursum; secus dicendum esse vult Leander q. 13. si non excuset; verum mihi probabilius est, quòd etiam tunc impediatur propter dicta in superior: Ceterum omnino existimo, tunc appellationem non impedire denuntiationem censuræ sic jam incursum, quando id ipsum nullà tergiversatione celari potest, & ob hoc appellatio esset non legitima. Pro hoc citat Leander q. 14. c. Parochianos, de sent. excom. sed hoc tantum præcipit, sublato remedio appellationis denunciari, qui percussit Monachum, vel conversum religiosum. Ex alio igitur Capitulo probari debet, scilicet, quòd tunc appellatio non possit esse legitima, quando causæ æquitas per se manifesta est.

ARTICULUS XI.

De culpa, propter quam ferri possit censura?

Causa materialis proxima censuræ communiter dicitur culpa, in cujus vel correctionem, vel evitacionem fertur censura, aut saltem per minas interminatur; quamvis homo sit subjectum, quod hanc poenâ coercetur. Hic enim per causam materialem intelligitur solum ratio, ob quam quis hac poenâ dignus sit. Judex autem ad censuram absque manifesta, & rationabili causâ procedere non debet, c. Sacro 48. de sent. excom. Unde censuram propter solam culpam validè ferri posse, tenet communis cum Suarez de cens. D. 4. S. 1. n. 1. Hurtado, Filliuc. Castropal. D. 1. de cens. p. 7. n. 1. & alii. Omnis enim poena necessariò supponit culpam; sed censura est poena, nimirum spiritualis, & medicinalis, curans, aut præservans à morbo spirituali, quod est peccatum; ergo.

§. 1.